

RADA VLÁDY PRO SENIORY A STÁRNUTÍ POPULACE

Z á p i s

z 44. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

konaného dne 19. srpna 2021 od 9 hod. formou videokonference

Přítomni: dle prezenční listiny (příloha k zápisu)

Navržený program

1. Administrativní záležitosti
 - schválení programu, zápisu z minulého zasedání a přivítání nových členů, Cena Rady
2. Aktuality z MPSV
 - novela zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách
 - opatření přijatá v souvislosti s epidemií COVID-19
 - aktuální informace o důchodové reformě, valorizace důchodů
 - aktivity MPSV na podporu osamělých seniorů
 - prevence vyhoření a podpora komunikace u sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v souvislosti s ochranou práv seniorů
3. Prezentace aktuální epidemiologické situace, očkování seniorů proti COVID-19 – Ministerstvo zdravotnictví
4. Podklady pro návrh systémového řešení věkové diskriminace a násilí na seniorech – Sociofaktor
5. Nouzový plán péče – Diakonie ČCE
6. Různé

1. Administrativní záležitosti

a) Schválení programu, zápisu z minulého zasedání a přivítání nových členů, Cena Rady

Zasedání zahájila předsedkyně Rady paní Dipl.- Pol. Jana Maláčová MSc., ministryně práce a sociálních věcí a uvítala všechny přítomné. Vzhledem k počtu přítomných členů nebo jejich pověřených zástupců, kterých bylo pouze 13, nebyla Rada usnášeníschopná. Hlasování tedy neproběhlo. Paní ministryně přivítala nové členy Rady, paní prof. Mudr. Martinu Vašákovou, Ph.D. za Ministerstvo zdravotnictví a pana Mgr. Ivo Slavotínka za Asociaci krajů ČR. Dále informovala, že 7. ročník Ceny Rady vlády pro seniory a stárnutí populace bude předána 1. 10. na Fóru sociálních služeb v hotelu Diplomat v Praze.

2. Aktuality z MPSV

a) Novela zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Mgr. David Pospíšil, ředitel Odboru sociálních služeb a sociální práce přednesl informace novele o sociálních službách.

b) Opatření přijatá v souvislosti s epidemií COVID-19

Pan Pospíšil informoval o novinkách v sociálních službách souvislosti s přijatými opatřeními.

c) Návrh důchodové reformy

Ing. Jan Škorpík, vedoucí Oddělení pojistně matematického uvedl, že z připravovaného návrhu důchodové reformy, byl schválen legislativní návrh na výchovné 500 Kč za každé vychované dítě k důchodu, který vstoupí v platnost od 1. 1. 2023. Zbylé dva návrhy, dřívější odchod od důchodu pro osoby v náročných profesích a úprava principů a parametrů podmínek důchodového pojištění zatím nebyly schváleny. Dále byla schváleno přidání k důchodu 300 Kč nad zákonnou valorizaci, důchody by tedy příští rok měli vzrůst v průměru o 800 Kč.

Paní ministryně shrnula, že bylo schváleno zvýšení důchodů 500 Kč v rámci zákona a 300 Kč nad zákonnou valorizaci. Dále zmínila, že v Poslanecké sněmovně se nehlasovalo z procesních důvodů o návrhu dřívějšího odchodu do důchod pro osoby v náročných profesích, tento návrh tedy nebude pravděpodobně za této vlády schválen.

d) Aktivity MPSV na podporu osamělých seniorů

Pan Pospíšil informoval o druhém kole dotačního titulu Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských aktivit, které bylo cíleno zejména na podporu aktivit zaměřených na osamělé seniory. Do druhého kola se přihlásilo celkem 18 projektů s výší požadavku 8,7 mil. Kč. Všech 18 projektů bylo podpořeno.

e) Prevence vyhoření a podpora komunikace u sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách v souvislosti s ochranou práv seniorů

Paní PhDr. Melanie Zajacová, vedoucí Oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání uvedla, že pandemie poukázala na důležitost péče o duševní zdraví u sociálních pracovníků. MPSV aktuálně realizuje výzkum o psychickém stavu sociálních pracovníků, na základě získaných dat budou poté formulována doporučení pro udržení duševní pohody. Zásadní je odborná příprava sociálních pracovníků, na tomto tématu MPSV spolupracuje s MŠMT. V současné době existuje 2000 akreditovaných programů pro sociální pracovníky zaměřených na komunikaci a 1000 programů zaměřených na syndrom vyhoření. MPSV vydalo Sešit sociální práce, který se zaměřuje na odborné příspěvky péče o sebe, prevence vyhoření, apod. Na podzim proběhnou tzv. školy sociální práce, jedna z nich je zaměřena na tuto oblast. Na počátku tohoto roku ministerstvo také finančně podpořilo vznik Linky pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách.

3. Prezentace aktuální epidemiologické situace, očkování seniorů proti onemocnění COVID-19, Ministerstvo zdravotnictví.

Mgr. Kateřina Baťhová, ředitelka Odboru mezinárodních věcí a EU Ministerstva zdravotnictví, přednesla aktuální informace k očkování seniorů. Aktuálně je očkováno zhruba 62 % dospělých osob. Denně je stále podáno zhruba 50 000 dávek očkování, u praktických lékařů je to pak 3500 dávek. Dle dostupných dat praktičtí lékaři očkují zejména osoby starší 65 let. Ve většině krajů je celková proočkovanost osob ve věku 80+ okolo 80 %. Ministerstvo zdravotnictví si od krajských koordinátorů očkování vyžádalo data proočkovanosti klientů sociálních služeb. Proočkovanost klientů pobytových služeb je ve všech krajích okolo 80 %, u zaměstnanců je to pak 75 %. Co se týče možného podání třetí dávky očkování, v ČR je zatím plánováno jako dobrovolné, a to pro seniory, zdravotníky a sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách. Na přeočkování bude použita mRNA vakcína (Moderna,

Pfizer) bez ohledu na to, čím byla daná osoba před tím očkována. Plánováno je spojení očkování této třetí dávky s očkovaním proti chřipce. Zatím se však stále čeká na výsledky studií. V současné době existuje také legislativní problém, jelikož všechny vakcíny jsou uvedeny jako dvou dávkové, očkování třetí dávkou by tak bylo odpovědností každého lékaře, který dávku podal. V ČR existuje 93 očkovacích míst, které fungují bez registrace. Všechny fakultní nemocnice dostaly pokyn ke zřízení mobilních očkovacích týmů a ke spolupráci i s kraji, které fakultní nemocnice nemají. Praktičtí lékaři mají neomezenou možnost objednat si vakcíny Janssen nebo Modernu. Ministerstvo ani kraje do těchto objednávek nijak nevstupují, probíhají přímo online dodavatelem. Dle dostupných dat je tak prevencí další vlny přesvědčit k očkování dosud neočkované osoby v nejstarších věkových kategoriích a zaměstnance ve zdravotnictví a sociálních službách.

4. Podklady pro návrh systémového řešení věkové diskriminace a násilí na seniorech

Mgr. Petra Šobánková, Ph.D. ze Sociofaktoru představila Analýzu dopadu antidiskriminačního zákona na ochranu před věkovou diskriminací, právního rámce péče a nedůstojného zacházení, týrání, zanedbání či zneužívání seniorů, která byla realizována v rámci projektu Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň. Analýza byla rozdělena do dvou částí: analýza antidiskriminačního zákona v kontextu zaměstnávání osob a analýza problematiky zacházení seniory z hlediska ochrany jejich práv. Byla provedena obsahová analýza rozhodnutí soudů, která se týkají diskriminace na základě věku, analýza právních předpisů týkajících se této tematiky a také byly provedeny kvalitativní rozhovory s právníky, kteří se této problematice věnují. V rámci analýzy byly uskutečněny také rozhovory se zaměstnanci pro seniorských organizací i se samotnými seniory. Na základě získaných dat, byla doporučena novelizace antidiskriminačního zákona zejména v oblasti role veřejného ochránce práv nebo možnosti podání hromadné žaloby. Žádných z dotazovaných právníků v rámci výzkumu se neseťkal s žalobou na diskriminaci z důvodu věku. Na základě analýzy legislativních dokumentů týkající se týrání nebo zanedbávání, neexistují zákony týkající se této problematiky pouze u seniorů, senioři jsou jednou ze skupin, které tento negativní jev může postihnout. Na základě kvalitativních rozhovorů bylo zjištěno, že násilí na seniorech se odehrává nejčastěji v rodině. Velmi rozšířené je také ekonomické zneužívání seniorů prostřednictvím tzv. výhodných nabídek prodeje na internetu nebo i formou podomního prodeje. ČR je také raritou v případě přepisování nemovitostí na třetí osobu ještě v případě života majitele, tato služba je seniory hojně využívána. Co se týče oblasti sociální a zdravotní péče byl nejčastěji zmiňován i samotnými zaměstnanci služeb nedostatek úcty ke svým klientům. Zmíněna byla také nucená izolace v době pandemie, kterou mnozí odmítali a upřednostnili by shledání se svými blízkými i za cenu rizika nákazy. Jako forma diskriminace byla zmiňována také nedostatečná depistáž osamělých seniorů a nedostatečné kapacity pobytových zařízení. Mnoho seniorů také zmínilo stereotypní zobrazení nemohoucího seniora v médiích a bariéry ve veřejném prostoru. Nakonec byly diskutovány možnosti vzdělávání, jejichž nabídku a rozvoj senioři oceňují stejně jako projekty zaměřené na mezigenerační spolupráci. Na základě získaných dat byla vytvořena doporučení cílená na rozšíření povědomí o seniorech jako o heterogenní skupině obyvatel, odstranění stereotypů, zvýšení informovanosti o podvodných činnostech a možnostech pomoci v případě zneužívání, týrání nebo diskriminace, rozvoj služeb pro seniory a rozvoj možností sociální inkluze seniorů a jejich digitální gramotnosti.

Pan PhDr. Jindřich Kadlec, předseda České asociace pečovatelské služby ocenil v návaznosti na tuto analýzu letošní druhé kolo dotačního programu podpory proseniorských

a seniorských aktivit zaměřené na podporu osamělých seniorů. Dále zmínil za Konfederaci sociálních služeb, že byl v rámci tohoto dotačního programu podpořen i jejich projekt, který je zaměřen na dluhovou problematiku, digitální gramotnost seniorů a informovanost v souvislosti s podvodnými akce cílených na seniory.

5. Nouzový plán péče

Pan Ivo Mareš, tiskový mluvčí Diakonie ČCE představil Nouzový plán péče, který byl spuštěn v prosinci 2020, byl inspirován pandemií a je určen pro případy, že by pečující osoba náhle onemocněla. Nouzový plán péče je tedy určen k tomu, aby byla v případě nemoci pečujícího delegována péče dočasně na pověřenou osobu. Tento systém původně vznikl v Irsku, vytvořili ho tamější rodinní pečující, poté ho převzala Itálie, ČR je třetí zemí, která tento plán zrealizovala. Systém nouzového plánu byl tvořen ve spolupráci s odborníky a rodinnými pečujícími a byl přizpůsoben na české podmínky. Nouzový plán péče obsahuje aktuální možnosti a schopnosti opečovávaného, přehled medikace, denní režim, přehled rizikových faktorů a onemocnění, kontakt na spolupracující sociální služby a kontakt na osoby, které jsou v případě nouze se osobu postarat. Pečující vyplní formulář Nouzového plánu péče, který nalezne na stránkách www.pecujdoma.cz. Po zadání dokumentu do systému, je zaslán pečujícímu Průkaz pečujícího a samolepku k nalepení na kartičku zdravotní pojišťovny, na které je uveden telefon, na který je nutné se obrátit v případě nemoci nebo nehody. Nouzový plán péče využijí praktičtí lékaři při svých výjezdech. Aktuálně je největším úkolem plánu ho rozšířit mezi pečující, kterých je dle odhadů v ČR zhruba milion.

Paní Ing. Lenka Desatová, předsedkyně Rady seniorů poprosila pana Mareše o zaslání informací o Nouzovém plánu péče, za účelem zveřejnění v časopise Doba seniorů.

Paní ministryně se zeptala pana Mareše s jakým nejsilnějším příběhem nouze pečujících se setkal.

Pan Mareš uvedl příklad, kdy rodiče pečující o svého téměř dospělého syna s poruchou autistického spektra se nakazili virem COVID-19 a byli hospitalizováni. V této situaci vůbec nebylo jasné, kdo se o jejich syna postará, nakonec skončil na několik týdnů v psychiatrické léčebně. Ovšem během několika dnů se zjistilo, že má strýce, který je schopen se o něj postarat. Nouzový plán je tak určitým nástrojem, jak se připravit na nečekané situace jako je tato.

7. Různé

Nebyl vznesen žádný podnět ani dotaz.

Paní ministryně poděkovala všem za účast, a uvedla, že další zasedání proběhne na podzim.

Přílohy zápisu

1. Prezenční listina 19. 8. 2021

Zasedání trvalo cca 1 hodinu a 25 minut. V Praze dne 19. srpna 2021 zapsala Barbora Plíšková, tajemnice Rady, barbora.pliskova@mpsv.cz.